

**MEKDEBE ÇENLI, UMUMY ORTA WE MEKDEPDEN DAŞARY BILIM
EDARALARYNYŇ PEDAGOG KADRLARYNY ATTESTASIÝADAN
GEÇIRMEK ÜÇIN BAŞLANGYÇ BILIM UGRUNDAN HÜNÄR SYNAGY
ÝUMUŞLARYNYŇ SPETSIFIKATSIYASI
GIRIŞ**

Başlangyç bilim ugruny okatmakda okuwçylaryň kreatiw (döredijilikli) pikirlenmegine, sözleýiş medeniýetiniň ýokary derejede özleşdirilmegine, logiki pikirlenip bilmek hem-de, akademik potensialynyň belent bolmagyna ýetişmekde uly üns bermek gerek. Şeýlelikde, kämil nesli ýetişdirmek üçin şu günün pedagoglary hem öz işjeňliklerini bilim prosesinde bu endikleri ösdürmäge garatmaklary maksada laýykdyr. Pedagog kadrlaryň bilim we potensiaýalyny belgiläp berýän synag prosesleri hem edil şu maksatda gurnalan. Bu test spesifikasiýasynyň maksady pedagog kadrlaryň başlangyç bilim sapaklaryndan bilim derejesini anyklamak üçin ulanylýan test wariantlarynyň gurluşy we oňa goýulýan talaplary belgilemekden ybarat. Bu resminama aprobaýalaryň netijesinde goşmaçalar, özgerişler we düzedişler girizilmegi mümkin.

I. Başlangyç bilim ugrundan bilim, endik we hünärlerini bahalamagyň test synagynyň görnüşleri.

Başlangyç synp hünärmenleriniň bilimlerini bahalamagyň test synagynyň tertibi aşakdaky iki bölümden ybarat:

1. Başlangyç synp hünärmenleriniň taýýarlygyny bahalamak;

Bu bölüme degişli ýumuşlar umumy başlangyç synp mugallymynyň eýe bolmagy zerur bolan bilim, endik we kompetensiýalary bahalamaga degişli ýumuşlardan ybarat bolýar;

2. Başlangyç synp hünäri boýunça alan amaly endikleri bahalamak;

Başlangyç synp ugrunyň, pedagogika, psihologiýa, ýörite metodika we goşmaça hünär boýunça eýe bolmagy zerur bolan amaly endikler toplumyny awtomatizm derejesinde eýe bolanlygy we ulanyp bilmegi barlanýar.

II. Başlangyç bilim ugrundaky bilimleri bahalamak üçin test synaglarynyň öz içine alan mazmun ugurlary

Mugallymlaryň başlangyç bilim ugrundan bilimini bahalamak boýunça test ýumuşlary umumy orta bilim berýän mekdepleriniň 1-4-nji synplary kurs materiallary we başarnyk talaplary boýunça degişli edebiýatlardan ybarat bolup, aşakdaky bölümleri öz içine alýar:

I. Ene dili:

1. Orfografiýa.
2. Fonetika we sözün emele gelmegi.
3. Leksika we frazeologiýa.
4. Söz düzümi, morfologiýa.
5. Sintaksis we dyngy belgileri.

II. Okuw sowatlylygy:

1. Teksti okap düşünmek
2. Halk döredijiligi
 3. Edebiýat teoriýasy
 4. Türkmen we dünýä çagalar edebiyatynyň wekilleri: ömri we döredijiligi

III. Matematika:

1. Sanlar
2. Amallar we algebra düşündirişleri
3. Geometriýa we ölçegler
4. Ähtimallyk teoriýasy we maglumatlar bilen işlemek

IV. Tebigat ylymlary:

1. Diri organizmler
2. Jism we maddalar
3. Tebigy prosesler
4. Fiziki hadysalar
5. Relýef, howa, karta

V. Terbiýe.

1. Ruhy we ahlak düzgünleri
2. Watansöýüjilik, raýatlayk duýgusy
3. Jemgyýet, mähelle, maşgala, medeniýet

VI. Pedagogiki başarnyk.

1. Pedagogiki medeniýet
2. Pedagogiki tejribe
3. Pedagogiki döredijilik

Bellik 1: Başarnyk talaplarynyň bu bölümleri umumy orta bilim berýän mekdepleriniň standartlary esasynda berlen. Olar häzirki okuw meýilnamasy we başarnyk talaplary esasynda anyklanylýar we kiçi temalara bölünýär hem-de kodifikatorda hödürlenýär.

III. Ene dili sapagyndan bilimleri bahalamakda öz içine alýan konstruktlar

	Talaplar	Konstruktlar
1.	Ene dili	
	Ses, orfografiýa, fonetik hadysalar, sözleriň dogry aýdylyşy	Fonetik we orfografiki – sesleri derňew etmek, dyngy belgilerini ulanmak, fonetik hadysalary tapawutlandyryp bilmek, aýdylyşy ýazylyşyna laýyk gelmeýän sözleri tapawutlandyrmak
	Sözünň öz we göçme manysy, omonim, sinonim, antonim, söz düzümi we göçme many	Sözleriň leksik manylary, bir manyly we köp manyly sözleri tapawutlandyrmak, söz düzümi we göçme manydaky sözleriň manysyny tapawutlandyrmak
	Söz toparlary, söz düzümi, morfologik derňew	Goşulmalaryň görnüşlerini derňew etmek, sada we ýasama sözleri anyklamak. Özbaşdak many aňladýan we özbaşdak many aňlatmaýan söz toparlaryny anyklamak
	Sintaksis: sözünň düzümi, sözlem, sözlem agzalary, dyngy belgileri	Söz düzümleri we ýönekeý sözlemler, sözlemiň baş agzalary, sözlemiň aýyklaýjy agzalary tapawutlandyrmak, dyngy belgilerini dogry ulanmak

	Sözleşiş stili we stilistiki ýalňyşlyklar	Sözleşiş stilleri, sözleşişin belli bir görnüşlerini ulanyp bilmek, stilistik ýalňyşlyklary tapmak
2.	Okuw sowatlylygy	
	Teksti okap düşünmek	Okap düşünmek we logiki derňew etmek – ylmy we çeper tekstlerden esasy ideýa we faktlary aýratynlandyrmak, netije çykarmak
	Halk döredijiligi	Halk döredijiligi nusgalarynyň mazmuny, ideýasy we görnüşi boýunça derňew etmek
	Edebiýat teoriýasy	Edebiýat teoriýasyna degişli bilimlerini ulanmak – žanr aýratynlyklary, kapyýa, redif, çeper sungatlary anyklamak we düşündirmek
	Türkmen we dünýä çagalar edebiyatynyň wekilleri: ömri we döredijiligi	Edebi deňeşdirmek we kontekstli pikir – türkmen we dünýä çagalar edebiyatynyň wekilleriniň eserlerini mazmun we çeper taraplaýyn öwrenmek, awtoryň usulyny anyklamak, personažlar, wakalary derňew etmek, olaryň temasy, obrazy düşünmek
3.	Matematika	
	Sanlar	Natural sany sifrlerde şekillendirmek, sanlaryň ýerleşen ornuny anyklamak, natural, drob, bitin sanlary deňeşdirmek
	Amallar we algebra düşündirişleri	Drob, bitin sanlary goşmak aýyrmak we köpeltmek, bölmek, galyndyly bölmek algoritmi, köpeldijileriň arasyndaky aragatnaşygy anyklamak, algebra amallary we şekil çalşyrmak, delemeleri ýerine ýetirmek
	Geometriýa we ölçegler	Geometrik şekiller, geometrik pikir ýöretmek we mesele çözmek, matematiki modelleri gurmak we gözleg geçirmek, ölçegler we ony durmuşa geçirmäge degişli ýumuşlary ýerine ýetirmek
	Ähtimallyk teoriýasy we maglumatlar bilen işlemek	Statistika we ähtimallyk, toplumlar we logika elementleri, maglumatlary statistiki derňew etmek, kombinatorika esaslaryna degişli meseleler çözmek
4.	Tebigat ylmlary	
	Gün ulgamy we onuň gurluşy, planetalar, Ýer	Ýer we Aýyň häsiýetleri, Ýeriň şekili we onuň hereketi, içki düzülişini düşündirmek. Litosfera, gidrosfera atmosfera gatlagy we olarda bolup geçýän tebigy prosesleri aýratynlandyryp bilmek. Materikler we okeanlar, olardan akyl bilen peýdalanmak, olaryň planetamyzdaky ähmiýetini düşündirmek.
	Özbekistanyň geografiki ýerleşiş, tebigy resurslary	Özbekistan Respublikasynyň çägi, administratiw-territorial bölünişi, howasy we resurslarynyň kompleks geografiki düşündirişini bilmek, tapawutlandyryp bilmek, deňeşdirmek, derňew etmek.
	Jany organizmleriň köpdürliligi we esasy görnüşleri	Organizmiň görnüşlerini we toparlaryny aýratynlandyrmak, haýwanlar, ösümlikler, bakteriýalary düşündirmek, olaryň tapawutly häsiýetlerini deňeşdirmek we toparlara we görnüşlere bölmek.
	Madda we onuň häsiýetleri, hereket we güýç, ýylylyk, ýagtylyk we ses, elektrik we magnit hadysalary	Maddanyň ýagdaýy (gaty, suwuk, gaz) we olaryň häsiýetlerini bölmek. Jisimleri reňkine, şekiline, göwrümüne, massasyna we ýagdaýyna seredip toparlara bölmek. Ýönekeý jisimleriň herekerti, oňa täsir edýän güýçler, agyrylyk we sürtülme ýaly düşüňjeleri düşündirmek. Gün – ýylylyk we ýagtylyk çeşmesi hökmünde. Saýanyň emele gelmegi we ugry, ýylylyk

		çeşmeleri, sesiň peýda bolmagy, dargamagy we çeşmelerini anyklamak. Tebigy we emeli ýagtylyk çeşmelini tapawutlandyrmak. Elektrik togy we magnit hadysalaryna degişli başlangyç düşüňjeleri gündelik durmuşda ulanmak.
5	Terbiýe	
	Adamyň ruhy we ahlak gymmatlyklary, dogruçyllyk, adalat	Milli we umumy ynsan gymmatlyklarynyň ähmiýetini bilmek, dogry we nädogry hereketleri aýryp bilmek, deňlik we dogruçyllyk prinsipleri hem-de etiket düzgünlerini amalda ulanmak
	Watansöýüjilik, degişlilik, raýatlyk duýgusy	Raýatlyk duýgusy we degişlilik prinsiplerini real ýagdaýlarda ulanmak, raýatlyk hukuk we borçlaryny tapawutlandyrmak
	Öz-özünü aňmak, özgermek, tankydy pikirmek	Duýgyny tapawutlandyrmak, jemgyýet ýa-da şahsy ösüşdäki özgerişleri anyklamak hem-de özbaşdak karar kabul etmek we tankydy pikirmek endikleri esasynda olary derňew etmek
	Jemgyýet, mähelle, maşgala, medeniýet	Jemgyýet, mähelle, maşgala we medeniýet düşüňjelerini bilmek, olary bir-birinden tapawutlandyrmak, wezipelerini anyklamak
	Hyzmatdaşlyk, milletleriň arasyndaky raýdaşlyk	Hyzmatdaşlyk, milletleriň arasyndaky raýdaşlyk düşüňjelerini tapawutlandyrmak, medeniýetleriň arasyndaky aragatnaşykda edep-terbiýe düzgünlerini ulanmak
Pedagogiki başarnyk.		
6	Pedagogiki medeniýet	Mugallymlaryň hünär meselelerini çözmek usuly we serişdelerini bilmek, pedagogiki bilim, takt, tehnika we medeniýeti ýagdaýa görä ulanmak, pikir ýöretmek.
	Pedagogiki tejribe	Hünär işjeňligini guramak prosesini bilmek, endikleri durmuşa geçirmek we pikir ýöretmek. Sapagy okatmaktaky metodiki çemeleşmek.
	Pedagogiki döredijilik	Mugallymyň hünär işjeňliginiň netijeliligini ösdürmekde ýagdaýa laýyk görnüşde döredijiligi ulanyp bilmek, pikir ýöretmek.

Tets synaglarynyň kömeginde başlangyç bilim ugry boýunça bilimleri bahalamakda aşakdaky akly işjeňligiň görnüşleri bahalanýar

1. Bilmek.
2. Ulanmak.
3. Pikir ýöretmek.

IV. Başlangyç bilim ugry mugallymlaryny attestasiýadan geçirmekde bilimleri bahalamak üçin ulanylýan testiň görnüşleri

Y 1 – Bir näçe jogaply ýapyk test.

Y 2 – Laýyklygy saýlamaga deňişli ýapnyk test.

Y 3 – Dört jogap wariantly, bir dogry jogaply ýapyk test.

Y 4 – Sözläm ýa-da prosesleri (wakalary) dogry yzygiderlilikde ýerleşdirmek talap edilýän test.

Y 5 – «Dogry» ýa-da «Nädogry» jogap talap edýän edilýän test.

Bellik 2: tehniki mümkinçilikler sebäpli testiň käbir görnüşleri üýtgemegi mümkin.

V. Hünärmen mugallymlar üçin başlangyç bilim ugrundan testleriň spesifikasiýasy

Mazmun ugry	Bölüm	Ýumuşlar yň sany	Bahalanýan akly işjeňligiň görnüşi	Testiň görnüşi
Ene dili				
Orfogarfiýa, fonetika, üýtgemeleri	Türkmen diliniň orfografiýa düzgünleri. Ses. Basym. Fonetik hadysalar.	2	Bilmek	Y3
			Ulanmak	Y3
Leksikologiýa. Frazologiýa.	Sözleriň leksik manysy. Göçme many. Omonimler, sinonimler, antonimler. Söz düzümleri.	2	Ulanmak	Y1
			Ulanmak	Y2
Sözüň düzümi, morfemiki derňew.	Sözüň many bölekleri. Asyl we ýasama sözler.	1	Pikir ýöretmek	Y3
Morfologik derňew.	Özbaşdak many aňladýan we aňltmaýan söz toparlary. Kömekçi sözler.	2	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y1
Sintaksis. Punktuaitsiýa.	Sözleriň baglanyş ýollary. Sözlemiň gurluşy. Dyngy belgiler.	2	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y1
Okuw				
Edebiýat teoriýasy.	Žanr aýratynlyklary, kapyýa,redif, çeper sungatyň görnüşleri.	1	Bilmek	Y3
Halk döredijiligi.	Erteki, dessan, nakyl	1	Ulanmak	Y3
Türkmen we dünýä çagalar edebiyatynyň wekilleriniň ömri we döredijiligi.	Personažlar. Wakalaryň derňwei.	2	Ulanmak	Y2
			Ulanmak	Y4
Teksti okap düşünmek.	Goşgy, rubagylaryň düşündirişi. Tekstden faktlary aýratynlandyrmak, netije çykarmak. Tekstiň ideýasy.	3	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y1
			Pikir ýöretmek	Y3
Matematika				
Sanlar. Geometriýa.	Natural sanlar, drob sanlar, geometrik formulalar.	1	Bilmek	Y3
Amallar we algebra düşündirişleri.	4 sany amalyň gatnaşmagynda mysal. Deňlemeler.	3	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y3

Geometriya we ölçegler.	Standart bolmadyk şekilindäki geometrik mesele. Ölçeg birlikleri.	2	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y1
Sanlar.	Onluk droblar.	1	Ulanmak	Y2
Maglumatlar bilen işlemek.	Statistika we maglumatlar bilen işlemek.	1	Ulanmak	Y3
Ähtimallyk nazariýasy.	Kombinatorika esaslaryna degişli mesele.	1	Pikir ýöretmek	Y2
Tebigat ylymlary				
Özbekistanyň geografiki ýerleşşi, tebigy resurslary.	Özbekistanyň geografiki orny, adminstratiw-territorial bölünişi, howasy, resurslary.	1	Bilmek	Y3
Gün ulgamy we onuň gurluşy, planetalar, Ýer	Tebigy prosesler.	1	Ulanmak	Y3
Jany organizmleriň köpdürliligi we esasy görnüşleri	Haýwanat dünýäsi. Ösümlikler. Adam.	3	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y2
Madda we onuň häsiýetleri, hereket we güýç, ýylylyk, ýagtylyk we ses, elektrik we magnit hadysalary	Maddanyň ýagdaýy we olaryň häsiýetleri. Fiziki hadysalar.	2	Ulanmak	Y3
			Pikir ýöretmek	Y1
Terbiye				
Adamyň ruhy we ahlak gymmatlyklary, dogruçyllyk, adalat	Men ynsan. Ýokary maksat. Gowy häsiýetler.	1	Bilmek	Y1
Watansöýüjilik, degişlilik, raýatlyk duýgusy. Hyzmatdaşlyk, milletleriň arasyndaky raýdaşlyk.	Men raýat. Maşgala – kiçi Watan. Maşgaladaky gymmatlyklar (däp-dessurlar). Ynsan ruhy. Adam we jemgyýet. Öz-özünü aňmak. Ýaşamakdan maksat – mynasyp durmuş. Özgermek, kynçylygy ýeňmek.	2	Ulanmak	Y3
			Pikir ýöretmek	Y2
Pedagogiki başarnyk.				
Pedagogiki edep	Dilkashlik pedagogikada axloq va odobning muhim xususiyatlaridan biri.	1	Ulanmak	Y3
	O‘qituvchining xushmuomalaligi va dilkashligi, global insonparvarlik jarayoni.			

Pedagogiki söhbetdeşlik medeniýeti we sözleýiş tehnikasy	Pedagogiki söhbetdeşligiň özüne has aýratynlyklary we funksiýalary. Oratorlyk sungatynyň peýda bolmagy we taryhy. Sözleýşiň esasy aýratynlyklary. Dil we sözleýiş. Mugallymyň sözleýiş medeniýeti we oratorlyk sungaty. Sözleýşiň tehnikasyna eýe bolmak. Ses, diapazon, tembr, diksiýa, ritmika.	1	Bilmek	Y1
Pedagogiki tejribe	Döwrebap mugallymyň pedagogiki işjeňligi. Sapagy okatmakdaky çemeleşmegi. Mugallymyň bilim prosesindäki hünär netijeliligi. Mugallymyň bilim prosesindäki işjeňligi we sapaga taýýarlygy. Didaktiki kanunlar. Blum taksonomiýasy derejeleri.	1	Bilmek	Y1
		3	Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y3
			Ulanmak	Y2
Pedagogiki döredijilik	Bilim prosesinde sapagy okatmakdaky aýratyn taraplary, mugallyma goýulýan talaplar. Bilim prosesinde mugallymyň kreatiw çemeleşmegi.	1	Pikir ýöretmek	Y3
		3	Ulanmak	Y3
			Pikir ýöretmek	Y3
			Pikir ýöretmek	Y1
HÜNÄR STANDARTY				
Hünär standartlar	pedagogyň hünär standartlary (okuw prosesini meýilleşdirmek, bilim netijeliligini üpjün etmek, özleşdirişi bahalamak we gaýtadan aragatnaşygy hödür etmek, terbiýeçilik işini guramak, howpsuzlygy ösdürýän bilim gurşawyny döretmek we üpjün etmek, öz-özünü ösdürmek we hünärini ösdürmek, kärdeşler we okuwçylaryň ata-eneleri bilen hyzmatdaşlyk etmegi) bilmek we pedagogik ýagdaýlarda ulanmak.	5	Ulanmak	Y2
			Pikir ýöretmek	Y3
			Ulanmak	Y3
Jami		50		

Bellik 3: ýokardaky görkezijiler (test synaglarynyň sany, wagty, ball, kynçylyk derejesi) synag netijelerine baglylykda üýtgemegi mümkin.

VI. Başlangyç bilim ugrundagy bilimleri bahalamak üçin test synaglarynyň bölümleri boýunça deňeşdirme görkezijileri

Test synaglarynyň bölümleri	Öz içine alan mazmun ugurlary	Ýumuşlaryň sany	Bellenilen wagt	Ball	Bahalanýan akly işjeňlik

Mugallymlaryň başlangyç bilim ugrundagy boýunça bilimlerini bahalandyrmak	I – XXIV	50	120 daqiqa	100 ball	Hünäri boýunça sapak Bilmek – 5 ta Ulanmak – 25 ta Pikir ýöretmek – 5 ta
					Pedagogiki başarnyk Bilmek – 4 ta Ulanmak – 7 ta Pikir ýöretmek – 4 ta

VII. Mugallymlary attestasiýadan geçirmek üçin başlangyç bilim ugrundan test ýumuşlary boýunça kodifikator

Bölümiň kody	Bahalanýan düzüm elementiniň kody	Synag wagtynda bahalanan düzüm elementi
1. Fonetika we Orfografiýa		
1	1.1	Orfografiki düzgünler. Sesler, basym we bogun.
	1.2	Fonetik hadysalar.
2. Leksikologiýa va frazeologiýa		
2	2.1	Sözleriň leksik manysy. Göçme many, omonimler, sinonimler we antonimler.
	2.2	Söz düzümleri.
3. Morfemika. Söz ýasalyşy		
3	3.1	Asyl we ýasama sözler. Goşulmalaryň görnüşleri
4. Morfologiýa		
4	4.1	Özbaşdak many aňladýan söz toparlary (At, sypat, san, işlik, çalyşma, hal,).
	4.2	Özbaşdak many aňlatmaýan söz toparlary
5. Sintaksis we dyngy belgileri		
5	5.1	Sözleriň baglanyş ýollary. Sözlemiň gurluşy
	5.2	Dyngy belgileri
6. Ususlyýet		
6	6.1	Edebiýat teoriýasy.
7. Okap düşünmek we labyzly okuw		

7	7.1	Erteki, dessan (ulanyşdaky 1-4-nji synplaryň okuw kitaplarynda berlen eserler).
	7.2	Çeper sungat.
	7.3	Goşgy we rubagynyň derňewi
	7.4	Teksti okap düşünmek
	7.5	Hekaýalar (ulanyşdaky 1-4-nji synplaryň okuw kitaplarynda berlen eserler).
	7.6	Maglumat tekstleri (ulanyşdaky 1-4-nji synplaryň okuw kitaplarynda berlen eserler).
8. Sanlar		
8	8.1	Sonlar. Natural, kasr, butun sonlar, Raqamlar, Rim raqamlari. Sanlar. Natural, drob, bitin sanlar. Sifrlar, Rim sifrlary.
9. Amallar we algebra düşündirişi		
9	9.1	Herekete, mukdara, göterime (prosent) degişli durmuşdan alnan meseleler.
	9.2	Algebraik aňlatma düzmek (berlen mesele esasynda).
	9.3	Deňlemeler.
10. Geometriýa we ölçegler.		
10	10.1	Geometrik şekiller. (tekiz, göwrümlü) Olaryň perimetri, ýüzi.
	10.2	Ölçeg birlikleri we olaryň arasyndaky gatnaşyk. (wagt, uzynlyk, massa, göwrüm, üst)
11. Onluk droblar		
11	11.1	Ýönekeý droblary onluk droblara öwürmek
12. Maglumatlar bilen işlemek		
12	12.1	Maglumatlar bilen işlemek
13. Ähtimallyk nazariýasy		
13	13.1	Kombinatorika esaslaryna degişli mysal
14. Geografiýa		
14	14.1	Özbegistanyň geografiki omy, adminstratiw-territorial bölünişi, howasy, resurslary. Globus, karta.
	14.2	Ýer we Aýyň häsiýetleri, Ýeriň şekili we onuň hereketi, içki düzülişini düşündirmek. Litosfera, gidrosfera, atmosfera gatlagy we olarda bolup geçýän tebigy prosesler. Materikler we okeanlar. Gün ulgamy, planetalar.
15. Biologiýa		

15	15.1	
	15.2	Ösümlükler. Görnüşleri we toparlary. Köpelmegi. Ösümlükler we daş-töwerek, Gyzył kitap hakda maglumata eýe bolmak. Haýwanlar. Görnüşleri we toparlary. Görünmeýän älem, peýdaly we zyýanly bakteriýalar.
	15.3	Odam va uning ichki va tashqi a'zolari. Organizmni kasalliklardan himoya qilish usullari.
16. Fizika		
16	16.1	Maddanyň ýagdaýlary (gaty, suwuk, gaz) we olaryň häsiýetleri. Jansyz tebigat. Gün – ýylylyk we ýagtylyk çeşmesi hökmünde. Tebigy we emeli ýagtylyk çeşmelerini tapawutlandyrmak. Elektrik togy we magnit hadysalary.
	16.2	Jisimlerin hereketi, oňa täsir edýän güýçler, agyrlık we sürtülme ýaly düşüňjeler. Saýanyň emele gelmegi we ugry, ýylylyk çeşmeleri, sesin peýda bolmagy, dargamagy we çeşmeleri.
17. Adamyň ruhy we ahlak gymmatlyklary		
17	17.1	Adamyň ruhy we ahlak gymmatlyklary, dogruçyllyk, adalat. Watansöýüjilik, degişlilik, raýatlyk duýgusy.
	17.2	Hyzmatdaşlyk, milletlerin arasyndaky raýdaşlyk. Watansöýüjilik, degişlilik, raýatlyk duýgusy.
	17.3	Maşgala – kiçi Watan. Maşgaladaky gymmatlyklar (däp-dessurlar). Ynsan ruhy. Adam we jemgyýet. Öz-özünü aňmak. Ýaşamakdan maksat – mynasyp durmuş. Özgermek, kynçylygy ýeňmek.

Bellik 4: tablisanyň birinji sütüninde ene diliniň mazmun ugurlarynyň kody, ikinji sütüninde bahalanýan mazmunyň elementiniň kody we üçünji sütünde attestasiýa test synagynda bahalanýan mazmun elementi getirilen.

VIII. Başlangyç bilim ugrunda bilimleri bahalamak ölçegi

Her bir synag testi görnüşine seredip dürli bahalamak ölçegleri boýunça bahalanýar:

Eger bellenilen jogap dogry bolsa, 2 ball.

Eger bellenilen jogap nädogry bolsa, 0 ball.

IX. Peýdalanmaga maslahat berilýän esasy edebiýatlar:

1. Matematika 2-nji synp: L.Orinbaýewa, Ş.Ismailow, N.Ruzikulowa, U.Rahmanow, M.Jumaýew, N.Ismailowa, N.Usmanowa «Daşkent» 2021
2. Matematika 3-nji synp: L.Orinbaýewa, Ş.Ismailow, H.Ýusupow, N.Ruzykulowa, U.Rahmanow, Ş.Hakberdiýewa, N.Ýusupowa, A.Baýmanowa «Daşkent» 2022
3. Matematika 4-nji synp: N.U.Bikbaýewa «Daşkent» 2020
4. Matematika 5-nji synp I-II bölüm: B.K.Haýdarow «Daşkent» 2020
5. Ene dili we okuw sowatlylygy 1-nji synp I-II bölek: Ş.Abdullaýewa, G.Abdullaýewa, G.Welbegow «Daşkent» 2021
6. Ene dili we okuw sowatlylygy 2-nji synp I bölek: Ş.Abdullaýewa, G.Abdullaýewa, G.Welbegow «Daşkent» 2024

7. Ene dili we okuw sowatlylygy 2-nji synp II bölek: K.Hallyýew, J.Metýakubowa «Daşkent» 2024
8. Ene dili we okuw sowatlylygy 3-nji synp I-II bölek: Ş.Abdullaýewa, G.Abdullaýewa, G.Welbegow «Daşkent» 2022
9. Ene dili 4-ji synp: A.Kadyrow, I.Arazow «Daşkent» 2024
10. Terbiýe 1-nji synp: O.W.Usmanowa, Ý.W.Risýukowa «Novda» 2024
11. Terbiýe 2-nji synp: N.Ismatowa we b. «Daşkent» 2020
12. Terbiýe 3-nji synp: D.Roziýewa we b. «Sanoat-Standart» 2020
13. Terbiýe 4-nji synp: S.Şamuhammedowa «O'zbekiston» 2020
14. Tebigat ylymlary 1-nji synp I-II bölek: Ý.W.Malikowa «Novda» 2024
15. Tebigat ylymlary 2-nji synp: K.T.Suýarow, Z.Ý.Tillaýewa, Z.B.Sangirowa, M.M.Awezowa, M.H.Baýmuratowa, S.G.Hasanowa «Daşkent» 2021
16. Tebigat ylymlary 3-nji synp: Z.B.Sangirowa, K.T.Suýarowa, Z.Ý.Tillaýewa, M.M.Awezowa, M.H.Baýmuratowa, S.G.Hasanowa «Daşkent» 2022
17. Tebigaty öwreniş 4-nji synp: A.Bahromow, Ş.Şaripow, M.Nabiýewa «Daşkent» 2020
18. 5-nji synp. Türkmen dili I bölek. A.Alymjanowa, O.Gaýliýewa. «Daşkent» 2024
19. 5-nji synp. Türkmen dili II bölek. A.Alymjanowa. «Daşkent» 2024
20. 6-njy synp. Türkmen dili. M.Hanmatow, A.Hanmatow, G.Welbegow. «Daşkent» 2022
21. 6-njy synp. Edebiýat. R.Klyçew, D. Arazow «Daşkent» 2022